

Slutrapport
Samhällsekonomisk utvärdering
Samteamet

Samordningsförbundet Norrköping

22/9 - 2008

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Sammanfattning	2
Samhällsekonomisk utvärdering av projekt Samteamet	3
Vad är NyttoSam?	3
Avgränsningar och antaganden	4
Inledning	4
Ekonomisk analys	5
Potential	5
Intäkter	6
Samhället som helhet	6
Kommunen	7
Landstinget	7
Arbetsförmedlingen	7
Försäkringskassan	7
Övrig stat	7
Staten totalt	8
Individerna/hushållen	8
Försäkringsgivarna	8
Kostnader	8
Lönsamhet	8
Samhället som helhet	8
Kommunen	9
Landstinget	9
Staten	9
Bilagor	9
Samhällsekonomisk utvärdering redovisad i tabeller SAMTEAMET	9
SAMTEAMET	10
Samteamets uppdrag/mål	10
Målgrupp	10
Metod	10
Övrigt	12
Tabellbilaga	14

Sammanfattning

För de 30 individer som ingått i utvärderingen fanns en kortsiktig samhällsekonomisk potential på cirka 13,5 milj. kr när de gick in i projektet. Av detta återskapades drygt 2 milj. kr, motsvarande en "verkningsgrad" på 16 procent. Den långsiktiga potentialen, beräknad utifrån deltagarnas ålder är, försiktigt beräknad, drygt 171 milj. kr.

Genom att åtgärdskostnaden för samhället varit cirka 2,3 milj. kr ger projektet en negativ lönsamhet de första 12 månaderna. Payoff-tiden är 13 månader och den långsiktiga lönsamheten för samhället är beräknad till drygt 30 milj. kr.

Av de 30 deltagare som ingått i utvärderingen har 16 personer kommit i arbete efter genomfört projekt, varav några utan lönebidrag.

Denna slutrapport avseende projekt *Samteamet* visar att samhället på *lång sikt* har en intäkt på cirka 33 milj. kr. Intäkten baseras dels på deltagarnas status efter genomfört projekt, dels på att produktiviteten bibehålls under halva tiden fram till förväntad pensionsålder. På kort sikt är intäkten för samhället ca 2,2 milj. kr. Samhällets nytta utgörs framför allt av deltagarnas ökade produktion men även av minskad resursförbrukning främst i form av sjukvård och omsorg. Med *kort sikt* avses en 12 månaders period där vi jämför status i ett efterläge med motsvarande status i ett föreläge, dvs. hur situationen var för individerna innan de kom in i projektet. Intäkten är således skillnaden mellan värdet i efterläget med värdet i föreläget.

På aktörsnivå uppvisar alla aktörer, dvs. kommunen, landstinget, staten, individerna själva och försäkringsgivarna intäkter såväl på kort som på lång sikt. Inom den statliga sektorn uppvisar dock arbetsförmedlingen ett underskott. Upphovet till detta underskott är främst de lönebidrag som betalats ut - vilket i sin tur är en mycket väsentlig framgångsfaktor för det positiva utfallet för samhället som helhet.

Kommunens intäkter är starkt kopplade till minskat behov av ekonomisk försörjning i kombination med ökade skatteintäkter från de individer som kommit i arbete. Primär intäktskälla för landstinget är deltagarnas minskade behov av sjukvård.

Projektets kostnad för de 30 personer som ingått i utvärderingen har varit cirka 2,3 milj. kr inklusive och cirka 1,85 milj. kr exklusive indirekta skatter¹. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad, exklusive indirekta skatter, på cirka 62 000 kr.

Den långsiktiga lönsamheten för samhället är drygt 30 milj. kr vilket motsvarar ett genomsnitt per deltagare på cirka 1 milj. kr. På kort sikt, dvs. första 12 månaderna efter avslutat projekt, är lönsamheten dock negativ, - 117 000 kr. Anledningen till detta är att projektkostnaden överstiger den kortsiktiga intäkten för samhället.

Återbetalningstiden för samhället, den s.k. payoff-tiden, är 13 månader. På aktörsnivå har Försäkringskassan den kortaste återbetalningstiden på 6 månader följt av kommunen och staten totalt, båda har en payoff-tid på 14 månader.

Framhållas bör även att deltagarna själva är vinnare både på kort och på lång sikt genom ökade disponibla inkomster. Kortsiktigt har de i genomsnitt ökat sitt konsumtionsutrymme med ca 22 000 kr per deltagare.

Utvärderingen visar att det finns stora samhällsekonomiska vinster av att personer kan bryta sitt utanförskap och övergå till en aktiv situation som innebär en högre grad av självtillit men även ökat attraktionsvärde på arbetsmarknaden. Konkret innebär det att personer går till

¹ Det samhällsekonomiska värdet/påverkan på BNP beräknas inklusive indirekta skatter.

någon form av anställning från att ha varit bidragsberoende i före-läget . På detta sätt bidrar individerna till samhällets produktion samtidigt som många minskar sin konsumtion av tjänster från samhällets olika aktörer.

Påpekas bör att denna utvärdering endast visar på ekonomiska effekter av verksamheten i projekt Samteamet. Frågor kring livskvalitet och andra "mjuka" värden berörs inte här även om dessa värden är väl så viktiga som de ekonomiska.

Analysen utgår från deltagarnas status 12 månader före respektive 12 månader efter att de har lämnat projektet. Det vore naturligtvis mycket intressant att följa deltagarna över en längre tidsperiod och studera varaktigheten av de effekter som projektet gett upphov till. En fortsatt uppföljning och samhällsekonomisk utvärdering av individernas status vore därför intressant att genomföra sedan minst ett år förflutit. Denna ytterligare utvärdering kan då påvisa hur stor del av den kvarstående samhällsekonomiska potentialen som återskapats.

Till sist vill vi betona att detta är en delstudie och att vi från payoff.nu avstår från att göra några ytterligare analyser och kommentarer om resultatet. Varje projekt är unikt avseende målgruppens sammansättning, metodik, resurser, tid, syfte och mål. Vid redovisningen av slutrapporten är vi beredda att diskutera utfallet av utvärderingen kopplat till våra erfarenheter av andra utvärderingar.

Samhällsekonomisk utvärdering av projekt Samteamet

payoff.nu har fått i uppdrag av Samordningsförbundet i Norrköping att utvärdera de samhällsekonomiska effekterna för 30 individer, som deltagit i projektet Samteamet. För att genomföra utvärderingen har payoff.nu´s modell NyttoSam använts .

Uppdraget har bestått i att samla in information angående deltagarnas försörjningssituation och dess nyttjande av samhällets resurser. Utvärderingen syftar till att studera hur personernas situation efter att ha lämnat projektet förändrats relativt situationen före dess medverkan i projektet. Det insamlade underlaget kring varje deltagare har bearbetats med stöd av NyttoSam. Utfallet har sedan analyserats och sammanställts i denna rapport. Återföringen till uppdragsgivaren sker slutligen i form av ett överlämnande av rapporten i kombination med en muntlig presentation.

Vad är NyttoSam?

Modellen NyttoSam har sitt ursprung i ett annat samhällsekonomiskt verktyg, SamPop. Under år 2007 tog payoff.nu över rättigheterna till SamPop från Arbetslivsresurs. SamPop togs ursprungligen fram av Samhall Resurs för ca 10 år sedan. Därefter har modellen vidareutvecklats och uppdaterats och fått namnet NyttoSam. En del av modellen avser programvara, som kontinuerligt uppdateras m h t förändringar av skatter, ersättningar, normkostnader o s v.

Med stöd av NyttoSam genomför payoff.nu utvärderingar och analyser av projekt och verksamheter, som syftar till att minska utanförskapet i samhället och som skall leda till att individernas självförsörjningsgrad ökar. Uppdraget inbegriper utbildning riktad mot uppdragsgivaren, support under uppgiftsinsamlingen, ev. delrapporter samt en slutrapport som redovisas direkt hos kund.

Kortfattat fungerar programmet på följande sätt: genom att kartlägga en individs livs- och försörjningssituation FÖRE en åtgärdsperiod och sedan jämföra detta med motsvarande situation EFTER åtgärden beräknar NyttoSam de ekonomiska effekter som uppstått. Effekterna beräknas för såväl samhället som helhet, som för olika aktörer. De aktörer som redovisas se-

parat i programmets standardversion är kommun, landsting, försäkringskassa, arbetsförmedlingen, övrig stat², staten totalt, försäkringsgivarna och individen själv.

NyttoSamskall ses som ett verktyg, som visar storleksordningen på utfallet av de vidtagna åtgärderna för samhället och respektive aktör. Utfallets precision är till stor beroende av kvaliteten på inmatade uppgifter – ju bättre underlag desto säkrare att utfallet är pålitligt.

Programmets struktur bygger på de lagar, regler och system som gäller i dagens samhälle samt ett antal antaganden och avgränsningar. Skattelagstiftningen, socialförsäkringssystemet, standardkostnader för olika offentliga tjänster, högkostnadsskydd samt regler för olika arbetsmarknadsåtgärder är några av de delar som ingår i programmet.

Trots programmets solida och matematiskt korrekta karaktär vill vi inom payoff.nu betona att alla de ekonomiska konsekvenser, som är kopplade till en individs rehabilitering är svåra att identifiera, mäta och beräkna. Särskilt komplicerat är att beräkna det ekonomiska värdet av ”mjuka” s.k. ”icke-ekonomiska” effekter, som förhöjd livskvalitet, bättre hälsa, minskat lidande m.m. Vi har därför valt att inte ta med sådana effekter i våra kalkyler. Den marginella osäkerhet som finns i programmets utfall gör att vi avrundar de beräknade värdena till jämna tusentals kronor.

Avgränsningar och antaganden

För att klara av att bygga upp matematiska modeller och formler som ligger till grund för NyttoSams beräkningar har ett antal avgränsningar, baserade på etablerad nationalekonomisk teoribildning, gjorts. Utan dessa avgränsningar blir sambanden allt för komplexa att beräkna och tolka. Följande avgränsningar har gjorts:

- Inga undanträngningseffekter förekommer. Skapade jobb är ytterligare jobb på arbetsmarknaden
- Alla resursbesparingar kan omfördelas och användas där behov föreligger även i det korta perspektivet
- Ev. inkomstökningar för individen leder till ökad konsumtion, inget sparande förekommer
- Enbart ekonomiska effekter ingår i analysen. Eventuella ”icke-ekonomiska” effekter på livskvalitet och välbefinnande ingår inte
- De ekonomiska effekter som ingår gäller bara den specifika individen. Eventuella indirekta effekter som uppkommer för familj och omgivning ingår inte
- Programmet förutsätter att allt som produceras av de personer som arbetar/kommer i arbete är efterfrågat på marknaden.
- Den intäkt som staten har i form av moms och indirekta skatter bygger på den produktion som individen åstadkommer och inte den konsumtion som han/hon kan orsaka
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet

Inledning

Samteamet består av handläggare från Primärvården, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Norrköpings kommun – enheten för ekonomiskt bistånd. Uppdraget är att utifrån teamets gemensamma kompetens tillsammans med respektive myndigheters tillgängliga resurser ta till

² Skatter, arbetsgivaravgifter mm.

vara respektive klientens resurser utifrån deltagarna innehar. Målet för Samteamet är att stödja/bistå klienten på hans/hennes väg till arbete/studier, vilket i detta fall betyder - egen försörjning. För de 30 deltagare som ingått i denna samhällsekonomiska utvärdering var ingen i arbete i före-läget. Efter genomfört projekt hade 16 deltagare kommit in på arbetsmarknaden, varav några utan lönebidrag.

För ytterligare information om projekt Samteamet, se bilaga.

Rapporten är upplagd så att den inledningsvis redovisar projektets samhällsekonomiska potential. Därefter redovisas de intäkter som skapats utifrån deltagarnas medverkan i projektet. I nästa steg redovisas de kostnader projektet haft för deltagarna varefter lönsamheten i form av såväl payoff-tid, som en kort- och långsiktig kostnads-/intäktskalkyl redovisas.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet men även för övriga aktörer/sektorer som ingår i samhället; kommun, landsting, staten samt individerna/hushållen och försäkringsgivarna. För staten sker en särredovisning för arbetsförmedlingen, försäkringskassan och övrigt inom den statliga sektorn, ”övrig stat”.

För kommun och landsting redovisas även intäkterna på kort och lång sikt uppdelat i finansiella (bistånd och skatter) och reala (handläggning, utredning m.m.) effekter.

Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen är uppdelad i fyra delar; potential, intäkter på kort och lång sikt, projektkostnader samt lönsamhet på kort och lång sikt inklusive payoff-kalkyler. Tabellerna kring intäkter, kostnader och lönsamhet finns i slutet på rapporten.

Potential

I tabell 1 framgår projektets samhällsekonomiska potential. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som maximalt kan uppnås när projektet startade, kopplat till de 30 individer som ingår i utvärderingen. Ett fullständigt lyckat resultat innebär en ”verkningsgrad” på 100 procent, dvs. att hela potentialen kunnat utnyttjas genom projektets drivande.

Tabell 1. Sammanställningen visar projektets samhällsekonomiska potential på kort och lång sikt.

	Kort sikt	Max/min	Lång sikt, sannolikt	Max/min	Lång sikt, teoretiskt	Max/min
Tillgänglig potential i föreläge	13 518 000 kr	492 000/ 430 000 kr	171 799 000 kr	9 012 000 /233 000 kr	411 192 000 kr	20 460 000/ 2 794 000 kr
Utnyttjad potential	2 198 000 kr	436 000/ -71 000 kr				
Verkningsgrad	16 %	100/-16 %				
Kvarvarande potential i efterläge	11 320 000 kr	501 000/0 kr				

Med tillgänglig potential på kort sikt avses den potential som finns att tillgå första året efter att individen lämnat projektet. Potentialen är fastställd till det samhällsekonomiska värde som motsvaras av ett heltidsarbete med genomsnittslön (20 500 kr) plus den (eventuella) reala resursförbrukning i form av vård och omsorg som är kopplad till den enskilda individen vid ingång i projektet. För en individ som står utanför arbetsmarknaden och inte konsumerar nå-

gon form av vård eller omsorg utgör potentialen cirka 430 000 kr. Högsta potential på individnivå var 492 000 kr.

Den utnyttjade potentialen visar hur mycket av det tillgängliga utrymmet som kunnat återskapas genom individernas deltagande i projektet. I detta fall har ca 2,2 milj. kr kunnat återskapas, vilket motsvarar en ”verkningsgrad” på 16 procent³.

Beräknar man den långsiktiga potentialen kan det ske på (åtminstone) två olika sätt; ett sannolikt och ett teoretiskt. Det sannolika perspektivet bygger på antagandet att deltagande individer behåller den produktivitet de har när de lämnar projektet halva tiden fram till förväntad pensionsålder (vilket i nuläget är 62 år). Det teoretiska perspektivet bygger i sin tur på antagandet att individerna bibehåller sin produktivitet hela tiden fram till maximal pensionsålder (dvs. 67 år). Även om dessa beräkningar bygger på olika antaganden om framtiden påvisar beräkningarna vilka stora potentialer det finns i att bryta utanförskapet hos människor. Sålunda har en av de deltagande individerna en långsiktig potential på drygt 9 milj. kr beräknat enligt det försiktigare antagandet. Det höga värdet är självfallet kopplat till just denna individs låga ålder, 25 år. Motsvarande medelvärde för alla 30 deltagare är drygt 5,7milj. kr.

Intäkter

I tabell 2 redovisar vi en sammanställning över de intäkter projektet genererat på kort sikt för samhället som helhet samt för alla berörda sektorer i samhället; dvs. kommun, landsting, staten, individen/hushållet samt försäkringsgivarna. Dessutom särredovisas intäkterna för arbetsförmedlingen, försäkringskassan och övrig stat⁴, dvs. de delsektorer som tillsammans utgör staten totalt.

De prognostiserade intäkterna på lång sikt redovisas för samhället som helhet samt för vissa sektorer i samhället; kommun, landsting och staten. Även för arbetsförmedlingen och försäkringskassan särredovisas långsiktiga intäkter. Anledningen till att intäkterna på lång sikt inte redovisas för övrig stat, individ/hushåll och försäkringsgivarna är att dessa uppgifter inte är så relevanta i sammanhanget.

Förutom dessa uppgifter redovisas även spannen i utfallen, dvs. skillnaderna i maximi- och minimivärden på intäkterna för de olika sektorerna, såväl på kort som på lång sikt. Likaså redovisar vi medelvärden på de kortsiktiga intäkterna.

Samhället som helhet

Som framgår av tabell 2 (tabellerna finns som bilaga i slutet av rapporten) beräknas den samhällsekonomiska intäkten, baserad på de trettio deltagarnas produktion och minskade resursförbrukning, på kort sikt utgöra cirka 2,2 milj. kr. Med *kort sikt* avses en 12 månaders period då vi jämför utfallet i ett efterläge med motsvarande i ett föreläge, dvs. hur situationen var för individerna innan de kom in i projektet. Intäkten är således skillnaden mellan värdet i efterläget med värdet i föreläget.

Den långsiktiga intäkten, baserad på antagandet om att den aktuella statusen i efterläget bevaras under halva tiden fram till förväntad pensionsålder⁵, utgör cirka 33 milj. kr.

Variationen i intäkt på individnivå är ganska stor. Kortsiktigt är spridningen (skillnaden mellan bästa och sämsta utfall på individnivå) cirka 50 000 kr medan den är cirka 9 milj. kr på lång sikt. Största intäkten bidrar de med som kommit in i heltidsarbete utan lönebidrag i kombination med minskat behov av offentliga tjänster som t.ex. sjukvård.

³ $2\,198/13\,518 = 16\%$

⁴ Med ”övrig stat” avses de olika skatteeffekter som påverkar staten.

⁵ Med förväntad pensionsålder avses den ålder där vi i genomsnitt går i ålderspension. F.n. är det cirka 62 år.

Kommunen

På kort sikt är utfallet för den primärkommunala sektorn en intäkt på ca 424 000 kr. Delar vi upp den totala effekten för kommunen på de tre olika intäktskällor som vårt program beräknar - bistånd, skatt och real resursförbrukning - kan vi konstatera att skatteintäkterna har ökat med drygt 210 000 kr. Den reala resursförbrukningen (huvudsakligen handläggningstid för socialtjänsten) har minskat med 200 000 kr samtidigt som det ekonomiska biståndet har reducerats med 12 000 kr i efterläget jämfört med föreläget.

Sammantaget leder alltså detta till en kortsiktig intäkt på cirka 424 000 kr⁶. Kommunen ökar sina intäkter allra mest för de personer som gått från ett helt beroende av försörjningsstöd till heltidsarbete (med eller utan lönebidrag). Kommunens genomsnittliga intäkt per deltagare i projekt Samteamet är drygt 14 000 kr på kort sikt.

Den långsiktiga intäkten för kommunen är också, utifrån våra antaganden om produktivitetens status fram till deltagarnas förväntade pensionsålder, positiv och utgör cirka 6,6 milj.kr.

Ser vi på utfallet för de enskilda deltagarna varierar intäkten mycket. Skillnaden mellan bästa och sämsta utfall är 241 000 kr på kort sikt medan det på lång sikt är cirka 2,6 milj. kr.

Landstinget

Även för den landstingskommunala sektorn är intäkten positiv, på kort sikt 228 000 kr. Orsaken till det positiva utfallet är främst kopplat till att deltagarna minskat sitt vårdbehov. Medelvärdet i intäkt på kort sikt ligger på nästan 8 000 kr per deltagare i projektet. Variationen i intäkt mellan bästa och sämsta utfall utgör 94 000 kr.

På lång sikt är intäkten för landstinget 2,7 milj. kr. Variationen mellan bästa och sämsta utfall är drygt 1,7 milj. kr.

Arbetsförmedlingen

Lönebidragen har använts som ett medel för att bryta utanförskapet i projektet, vilket har fått till följd att kostnaden på kort sikt för arbetsförmedlingen är 834 000 kr.

Utifrån våra antaganden om den långsiktiga effekten blir kostnaden för arbetsförmedlingen drygt 15,8 milj. kr. Spridningen mellan deltagarna är mycket stor och utgör mer än 4 milj. kr. En förklaring till denna stora spridning är att medan vissa personer fått arbete utan lönebidrag från arbetsförmedlingen har andra gått från sjukskrivning till heltidsarbete med ett högt lönebidrag.

Vår erfarenhet är dock att på sikt minskar behovet av lönebidrag. En dylik utveckling för projekt Samteamet skulle innebära ett betydligt mindre underskott för arbetsförmedlingen på lång sikt.

Försäkringskassan

Försäkringskassans intäkt på kort sikt är 842 000 kr med ett spann på cirka 320 000 kr. Långsiktigt är intäkten drygt 13,5 milj. kr med en spridning på närmare 4 milj.kr. Orsaken till det positiva utfallet är kopplat till att många deltagare brutit sin sjukskrivning och kommit i arbete och studier.

Övrig stat

Den totala intäkten för övrig stat på 741 000 kr på kort sikt härleds till de intäkter staten erhåller för de personer som bryter sitt utanförskap och kommer i arbete. Främsta intäktskällor är

⁶ 201 000 + 211 000 + 12 000 = 424 000 kr

inbetalade sociala avgifter och indirekta skatter kopplade till den ökade produktionen. Spridningen mellan bästa och sämsta utfall är knappt 190 000 kr.

Staten totalt

I ”staten totalt” ingår de samlade effekterna för arbetsförmedlingen, försäkringskassan samt övrigt som påverkar de statliga finanserna. Totala intäkter är 749 000 kr, varav den största enskilda intäktskällan utgörs av minskade utbetalningar från försäkringskassan, men även de skatteintäkter som är kopplade till de deltagare som kommit i arbete utgör en stor intäktskälla. Spannet mellan bästa och sämsta utfall för staten är cirka 370 000 kr. På lång sikt är statens totala intäkt beräknad till cirka 11,2 milj. kr med ett spann på nästan 6,6 milj. kr.

Individerna/hushållen

De 30 deltagarnas sammanlagda disponibla inkomst har på kort sikt förbättrats med 656 000 kr. I genomsnitt innebär det en förbättring på ca 22 000 kr per deltagare.

Försäkringsgivarna

För de organisationer som tillhandahåller avtalsförsäkringar är intäkten för försäkringsgivarna på kort sikt 140 000 kr med ett spann på 16 000 kr. Upphovet till denna intäkt är att flera av deltagarna kommit i arbete efter att ha lämnat projektet.

Kostnader

Projektets kostnad för de 30 personer som ingår i utvärderingen har varit 2,3 milj. kr inklusive och 1,8 milj. kr exklusive indirekta skatter⁷. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad, inklusive indirekta skatter, på cirka 77 000 kr. Av denna kostnad står kommunen och landstinget för ca 27 procent vardera och försäkringskassan och arbetsförmedlingen resterande del. Sammanställningen finns redovisad i tabell 4.

Lönsamhet

I tabell 5 redovisas en sammanställning över projektets lönsamhet för samhället som helhet samt för kommunen, landstinget, arbetsförmedlingen, försäkringskassan samt staten totalt. Lönsamheten redovisas såväl ut ett kortsiktigt som ett långsiktigt perspektiv. Dessutom redovisas, där det är relevant⁸, payoff-tiden. Med payoff-tid avses efter hur lång tid åtgärdskostnaden är ”betald” i form av ökad intäkt.

Samhället som helhet

Lönsamheten för samhället som helhet beräknad som payoff-tid ger ett utfall på 13 månader, eller ett år och en månad. Detta ska tolkas som att den kostnad som de 30 deltagarna genererat är återbetalade till samhället (i form av ökad produktion och minskad real resursförbrukning) efter drygt ett år⁹.

Vad gäller den kortsiktiga lönsamheten, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader under en 12-månaders period efter projektavslut jämfört med en lika lång period i föreläget, är den negativ för samhället och utgör cirka – 117 000 kr. Den långsiktiga lönsamheten, beräknad på en prognos gjord fram till förväntad pensionsålder, är dock positiv och utgör drygt 30 milj. kr. Skälet till det kraftigt positiva utfallet är dels att projektkostnaden ses som en engångskostnad, dels att många av deltagarna är unga och därmed har många år kvar till pensionsåldern. Det

⁷ Det samhällsekonomiska värdet/påverkan på BNP beräknas inklusive indirekta skatter.

⁸ Beräkningen är enbart relevant om den kortsiktiga intäkten är positiv.

⁹ $2\,315\,000 / 2\,198\,000 = 13$ månader

allra viktigaste skälet är dock, givetvis, att så pass många kommit in i mer eller mindre produktivt arbete i kombination med minskade behov av offentliga vård- omsorgsresurser.

Skillnaden i utfall är stor och varierar på lång sikt mellan 7,8 milj.kr och - 1,4 milj. kr. Utslaget per deltagare är den genomsnittliga lönsamheten för samhället cirka 1 milj. kr.

Kommunen

Återbetalningstiden för kommunen är fjorton månader, motsvarande ett år och två månader.

Lönsamheten är positiv på lång sikt, cirka 6,1 milj. kr, medans den kortsiktiga lönsamheten är negativ, cirka - 76 000 kr. Utslaget per deltagare är den genomsnittliga lönsamheten för kommunsektorn drygt 200 000 kr.

Landstinget

På kort sikt är lönsamheten negativ för landstinget, - 272 000 kr. På lång sikt är lönsamheten positiv och beräknas till cirka 2,2 milj. kr. Återbetalningstiden är 26 månader, dvs. två år och två månader.

Staten

För staten totalt inklusive de olika delsektorerna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrig stat, är lönsamheten på lång sikt 9,9 milj. kr. På kort sikt är lönsamheten negativ, - 566 000 kr. Återbetalningstiden för staten är 14 månader, d v s drygt ett år.

Försäkringskassan har på kort sikt en positiv lönsamhet, 434 000 kr och långsiktig lönsamhet på drygt 13 milj. kr. Återbetalningstiden för försäkringskassan är cirka 6 månader.

Arbetsförmedlingens lönsamhet är negativ både på kort och på lång sikt. Genom sin roll som finansiär av lönebidraget och möjliggörare av anställningarna är det vanligt att resultatet för Arbetsförmedlingen blir negativt. Denna del skulle vara särskilt intressant att följa upp m h t hur anställningarna utvecklar sig inklusive behovet av framtida lönestöd.

Detaljerad information om utvärderingens samhällsekonomiska utfall finns att tillgå i de olika tabeller som finns redovisade i rapportens bilaga, sid. 15 ff.

Rapporten är sammanställd av payoff.nu

Claes Malmquist

claes@payoff.nu

Sven Vikberg

sven@payoff.nu

Kontaktperson Samteamet:

grace.hagberg@lio.se

011 – 22 41 87

Bilagor

Presentation projekt Samteamet

Samhällsekonomisk utvärdering redovisad i tabeller

SAMTEAMET

Samteamets uppdrag/mål

Samteamet består av handläggare från Primärvården, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Norrköpings kommun – enheten för ekonomiskt bistånd. Vårt uppdrag är att utifrån vår gemensamma kompetens tillsammans med våra resp. myndigheters tillgängliga resurser ta till vara resp. klientens resurser utifrån den han/hon innehar. Målet med vårt uppdrag är stödja/bistå klienten på hans/hennes väg till arbete/studier, vilket i detta fall betyder - egen försörjning. Lokalmässigt sitter vi i gemensam lokal. Initialt var socialförvaltningen representerat i Samteamet fram till omkring september 2007. Eftersom antalet ärende från socialförvaltning var mycket få, avvecklades platsen med företrädare från Socialförvaltningen. Gradvis har behov av representation från såväl Socialförvaltningen som psykiatriska mottagningarna utvecklats. Från början av 2008 är socialförvaltningen representerad med en kontaktperson i Samteamets remissgrupp. Till denna grupp har även, ungefär från samma tidpunkt, knutits en kontaktperson från psykiatriska mottagningarna.

Ärenden till Samteamet kommer på remiss från Primärvården, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Norrköpings kommun – enheten för ekonomiskt bistånd, samt Socialförvaltningen.

Målgrupp

Målgruppen för den finansiella samordningen är personer i förvärvsaktiv ålder, i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och som uppstår offentlig försörjning.

- Arbetslösa/sjukskrivna som inte omfattas av LAN/FK.
- Långtidssjuka/arbetslösa med psykosocial problematik.
- Indragen sjukpenning/sjukersättning/aktivitetsersättning, som har behov av särskilt stöd för att hitta en plats på arbetsmarknaden.
- Personer med ekonomiskt bistånd.

OBS! Personer med missbruksproblematik ingår inte i målgruppen.

Gemensamt för alla målgrupper är att man skall ha gjort försök till samordnade insatser innan remiss och dessa av någon anledning inte lyckats. Klienten ska också på sikt bedömas som arbetsför.

Metod

- Strukturerad intervju i form av ASI. En djupintervju vars syfte är att hitta det som ”ingen annan hittat”, kan vara just det hindret som gjort att klienten tidigare misslyckats.
- Vi arbetar lösningsfokuserat, låter klienterna själva plocka fram de resurser de besitter.
- Tillämpar vissa delar av PBL, klienterna får lära sig att ta eget ansvar, hitta egna lösningar, etc.
- Arbetar enligt SIUS metoden (Supported Employment).

Teamet har möjlighet att söka pengar ur en Rehabpott för insatser som inte finns tillgängliga inom de egna verksamheterna. Detta ger teamet ökade möjligheter att parallellt med arbetsträning även få tillgång till andra åtgärder som stärker våra klienter. Den erfarenhet vi fått är att våra klienter har en betydligt mer komplicerad historia än vad man förmodat. Många av per-

sonerna har funktionshinder i form av neuropsykiatrisk bild, fobier av olika slag etc. Dessa besvär gör att flera inte klarar av att gå direkt ut till arbete eller studier utan behöver någon form av stödjande/kompletterande insats före och/eller parallellt med arbetsprövningen. Vi träffar våra klienter regelbundet, har många samtal, ibland av stödjande/motiverade karaktär. Vi genomför kontinuerliga uppföljningar på arbetspraktik/prövningsplatser genom med direkta besök, såväl annonserade som oannonserade.

Klienterna har möjlighet att i lugn och ro, utifrån sina egna förutsättningar träna sig upp till lämplig nivå. Vid sökande efter lämplig arbetsprövningsplats försöker teamet tillsammans med klienten att så långt det är möjligt finna plats som ev. kan leda till någon form av anställning, oftast med lönebidrag. En del klienter väljer att studera.

Urval av klienter till utvärderingen

I utvärderingen ingår samtliga i Samteamet avslutade ärenden per den 5 augusti 2008 ingår i utvärderingen. Två av dessa ärenden är bortplockade – avflyttade till annan kommun och uppgifter har inte kunnat hämtas.

Nedan följer några grundfakta i de ärenden som ingår i utvärderingen, när de kom in i Samteamet.

Könsfördelning	Antal	Åldersfördelning	Antal
Kvinnor	17	20 – 29	6
Män	14	30-39	11
		40-49	7
		50-59	5
		60-	2

Utbildningsbakgrund	Antal
Saknar utbildning	0
Grundskola	15
Gymnasium < 2 år	1
Gymnasium, 2 årig	6
Gymnasium, 3 årig	4
Efter gymnasialutbildning	5

Huvudsaklig ersättningsform	Antal
Sjukpenning/Sjukersättning/Aktivitetsersättning	14
Aktivitetsstöd/A kassa	6
Ek. bistånd	11

Arbetslös sedan år	Antal personer
1990	1
1996	1
1997	3
1999	2
2000	1
2001	0
2002	4
2003	3
2004	6

2005	3
2006	0
Aldrig förvärvsarbetat	7

Övrigt

Samverkan med andra aktörer

Samverkan med andra aktörer fungerar mycket bra, bl. a är vårdcentralens resursteam en stor tillgång. En öppen attityd till varandras verksamheter och till på marknaden förekommande aktörer är ett måste som handläggare i Samteamet. Teamet söker ständigt kontakt med andra parter ute i samhället i form av öppen verksamhet, olika föreningar för att hitta vägar för våra klienter som ska tillbaka till arbete eller studier.

Framgångsfaktorer

- Samverkan ger ökade och fördjupade kunskaper om varandras myndigheter och regelverk, ökad insyn. Detta i sin tur gör att vi som handläggare upplever kraftfullare engagemang, motivation och arbetsglädje, vilket i sin tur ökar kvaliteten i handläggningen gentemot klienten.
- Att klienten i regel träffar två handläggare vid resp. besök, får till följd minimerat handlägggarbyte, att två personer är inlästa i ärendet och att vi kompletterar varandra utifrån våra olikheter.
- Täta möten med klienten, såväl vad avser samtal som uppföljningsträffar. Syftet med dessa klientmöten är att klienten ska känna sig sedd och betydelsefull kombinerat med att han/hon ska känna och uppleva att han/hon själva äger och driver sin egen rehabiliteringsprocess och att samteamet jobbar på uppdrag av klienten och dennes målsättning, vilken resoneras fram. Teamets arbetssätt baseras med utgångspunkt i klientens individuella behov och förmågor, vilket vi upplever som en påtalande framgångsfaktor.
- Teamets arbetssätt där individen involveras som deltagare i processen, medför att han/hon blir engagerad och aktivt i sin egen rehabiliteringsprocess istället för att vara passiv mottagare av information och åläggande. På individnivå är motivationen för återgång i arbete en särdeles viktig ingrediens i rehabiliteringsprocessen. Framgångsrika rehabiliteringsinsatser kombinerat med en aktiv och engagerad rehabiliteringsmottagare nås, om planering av insatser grundas på individens motivation, delaktighet och möjlighet till påverkan, redan i planeringen av rehabiliteringsarbetet. Detta arbetssätt är något som återfinns i Samteamets arbetsmetodik.
- För att på ett effektivt och koordinerat förfaringsätt stödja individen att formulera sitt mål till förändring med syfte på egen försörjning, bör resp. aktörers åtgärd i rehabiliteringsprocessen organiseras utifrån ett mycket nära och aktivt samarbetsperspektiv. Med aktörer avses här hälso- och sjukvård, försäkringskassa, ekonomiskt bistånd, arbetsförmedling samt den sjuk-skrivna individen. Genom Samteamets formering och sammansättning är vår erfarenhet att detta är ytterligare en av teamets framgångsfaktorer.

Framtiden

Samteamets lyckade insatser kan ses mot att vi med marginal klarar Samteamets mål, av våra hittills utskrivna klienter. Idag är 84 klienter inskrivna och totalt av dessa är 52 av dem är klara och utskrivna. Tanken var att alla i teamet skulle ha 25-30 klienter var under en tvåårsperiod men den tidsplanen höll inte. Detta beror på den komplexitet som våra ärenden innehåller. Primärvårdens roll i teamet är värdefull med tanke på att man avlastar den idag befintliga primärvården med dessa kategorier patienter som är resurskrävande i tid. Den nära kontakten med resursteamet i primärvården underlättar kontakter och påskyndar ärendet till klientens fördel. Genom motiverande samtal lyckas teamet eliminera åtminstone en del av klienternas sjukdomsidentifiering för att de ska våga sig ut i arbetslivet igen.

Det vi sett hos våra klienter är att många är i behov av någon form av social träning före arbetsprövning/praktik. Dessa insatser är oftast en väldigt dyr lösning och teamet har därför resonerande tankar på en lösning att själva stå för den sociala träningen. Det finns en tidsvinst i detta och vi tror också att våra klienter skulle kunna ha nytta av varandra som grupp. Vi ser också utvecklingsmöjligheter inom varandras områden som att vara dörröppnare och hantverkare genom att riva de murar och stuprör som finns, öka tillgängligheten på ett adekvat sätt.

Tabellbilaga

Tabell 2. *Intäkter på kort och lång sikt för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället*

	Intäkt, kort sikt	Högsta/lägsta värde kort sikt	Intäkt, lång sikt	Högsta/lägsta värde lång sikt
Samhället som helhet	2 198 000 kr	436 000/ - 71 000 kr	32 847 000 kr	7 920 000/ - 1 340 000 kr
Kommunen	424 000 kr	119 000/ - 122 000 kr	6 618 000 kr	1 897 000/ - 729 000 kr
Landstinget	228 000 kr	38 000/ - 56 000 kr	2 698 000 kr	654 000/ - 1 055 000 kr
Arbetsförmedlingen	- 834 000 kr	67 000/ - 249 000 kr	- 15 885 000 kr	744 000/ - 3 982 000 kr
Försäkringskassan	842 000 kr	184 000/ -140 000 kr	13 511 000 kr	3 401 000/ - 547 000 kr
Övrig stat	741 000 kr	158 000/ - 29 000 kr		
Staten totalt	749 000 kr	195 000/ -174 000 kr	11 212 000 kr	3 797 000/ - 2 792 000 kr
Individerna/hushållen	656 000 kr	175 000/ - 71 000 kr		
Försäkringsgivare	140 000 kr	16 000/ 0 kr		

Tabell 3. *Intäkter på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för kommun och landsting*

	Intäkt, kort sikt	Högsta/lägsta värde, kort sikt	Medelvärde, kort sikt
Kommunen, varav	424 000 kr	119 000/ - 122 000 kr	14 141 kr
bistånd	201 000 kr	81 000/ - 88 000 kr	6 701 kr
skatt	211 000 kr	51 000/ - 29 000 kr	7 040 kr
realt	12 000 kr	6 000/ - 10 000 kr	400 kr
Landstinget, varav	228 000 kr	38 000/ - 56 000 kr	7 609 kr
skatt	92 000 kr	22 000/ - 13 000 kr	3 058 kr
realt	137 000 kr	34 000/ - 56 000 kr	4 552 kr

Tabell 4. Kostnader för projektets genomförande uppdelat på samhället som helhet samt på berörda aktörer. Samhällets kostnader är inklusive indirekta skatter.

	Kostnader
Samhället	2 315 000 kr
Kommunen	500 000kr
Landstinget	500 000 kr
Försäkringskassan	408 000 kr
Arbetsförmedlingen	445 000 kr
Staten, totalt	853 000 kr

Tabell 5. Lönsamhet på kort och lång sikt för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.

	Lönsamhet, kort sikt	Högsta/lägsta värde kort sikt	Payoff-tid	Lönsamhet, lång sikt	Högsta/lägsta värde lång sikt
Samhället som helhet	-117 000 kr	358 000/ - 148 000 kr	13 månader	30 532 000 kr	7 842 000/ - 1 417 000 kr
Kommunen	-76 000 kr	101 000/ - 138 000 kr	14 månader	6 118 000 kr	1 880 000/ - 746 000 kr
Landstinget	-272 000 kr	2 000/ - 72 000 kr	26 månader	2 198 000 kr	637 000/ - 1 072 000 kr
Arbetsförmedlingen	-1 484 000 kr	39 000/ -264 000 kr	---	- 16 330 000 kr	729 000/ - 3 998 000 kr
Försäkringskassan	434 000 kr	170 000/ - 153 000 kr	6 månader	13 104 000 kr	3 388 000/ - 560 000 kr
Staten totalt	-566 000 kr	151 000/ - 218 000 kr	14 månader	9 897 000 kr	3 754 000/ - 2 836 000 kr